

פרשת כי תצא תשס"ח

ב"ה"כ אהל נחמה

רש"י

(א) והתעלמת - כובש עין כאלו אינו רואהו: **לא תראה, והתעלמת** - לא תראה אותו שתתעלם ממנו, זהו פשוטו. ורבותינו אמרו פעמים שאתה מתעלם וכו':
(ב) עד דרש אחיך - וכי תעלה על דעתך שיתנהו לו קודם שידרשהו, אלא דרשהו שלא יהא רמאי: **והשבתו לו** - שתהא בו השבה, שלא יאכל בביתך כדי דמיו ותתבעם ממנו. מכאן אמרו, כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל, ושאינו עושה ואוכל, ימכר:
(ג) לא תוכל להתעלם - לכבוש עינך כאלו אינך רואה אותו:

דברים פרק כב

(א) לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך: **(ב) ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו:** **(ג) וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם:**

רמב"ם

(א) לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים - זו מצוה מבוארת, שאמר בתורה (שמות כג ד) כי תפגע שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו, והוסיף בכאן לאמר "נדחים", כי "תועה" שתעה מדרכו ויכול להטותו הדרך בלא עמל גדול, ועתה הזכיר "נדחים" שברחו ממנו והרחיקו. והזכיר "שה" שהוא כאבד, ולכך ביאר בכאן ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך. ואמר וכן תעשה לחמורו - שהוא בהמה טמאה, וכן תעשה לשמלתו - אע"פ שאין השמלה חביבה על בעליה כבעלי החיים ואין ההפסד בה מצוי כבהם שאפשר שימותו, וכן תעשה לכל אבדת אחיך - מכל כלי ביתו אף על פי שאינן חביבין כשמלתו אשר יכסה בה: ועל מדרש רבותינו (ספרי מה, ב"מ ל א) הוסיף עוד בכאן דברים רבים, כגון והתעלמת, פעמים שאתה מתעלם, השב, אפילו מאה פעמים (ב"מ לא א), תשיבם, אפילו לגנתו ולחרבתו (שם), והחזירה בסימנים, ודברים אחרים נדרשים בפרשה:
(ב) ואם לא קרוב אחיך אליך - שאינו קרוב אצלך, כי אינך מתחייב ללכת אל ארץ אחרת עם האבדה להשיבה אליו, או שלא ידעת אותו כלל. ובספרי (תצא מז) אין לי אלא קרוב, רחוק מנין, תלמוד לומר ולא ידעתו. וא"כ יאמר ואם לא קרוב אחיך אליך בעירך שתשאל עליו ותדענו, יהיה עמך עד דרוש אחיך אותו:

רבנו בחי"

- 1 (א) השב תשיבם לאחיך.** תצוה התורה שנהיה זהירים בהשבת אבידה לבעלים. ומכפל ההשבה דרשו חז"ל (בבא מציעא לא). אפילו מאה פעמים, וכל זה מדרכי החסד והרחמים, ללמד שכולנו עם אחד ראויים שיהיה לנו אב אחד ושירצה כל אחד בתועלת חברו ושיחמול על ממונו, ובין שתהיה האבידה בעל חי בין שלא תהיה בעל חי חייב הוא להחזירה לרשותו, וזהו שאמר וכן תעשה לחמורו, שהוא בעל חי ובהמה טמאה, וכן תעשה לשמלתו אף על פי שאינו חשוב כבעל חי וכן תעשה לכל אבידת אחיך, אחד משאר כלים אף על פי שאינן חשובין כשמלה, לא תוכל להתעלם, שלא תחזירו לידו. וזה שאמר לא תוכל להתעלם אין להבין אותו בהשבת אבידה בלבד, אלא הוא הדין בשאר כל הפרטים ושאר כל התועלות שביד האדם להביאם לחבירו או להסיר ולדחות נזקו ממנו הרי הוא חייב בכולן, וכענין שאמר הכתוב (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך: ודרשו חז"ל (בבא מציעא ל). והתעלמת מהם וכתוב לא תוכל להתעלם, כיצד, זקן ואינו לפי כבודו והתעלמת, הא שאר בני אדם לא תוכל להתעלם. ועל דרך המדרש והתעלמת מהם מבני אדם, לא תוכל להתעלם מהקב"ה, שהוא היודע את הכל, וכענין שכתוב (ירמיה כט, כג) ואנכי היודע ועד נאום ה': ואם תשכיל עוד במצות השבת אבידה תמצא כי יש בה רמז והתעוררות לענין תחית המתים, שהקב"ה מחזיר אבידה לבעליו באחרית הימים, שישב כל אחד לגורלו הראשון ועם מי שיזכה בו ראשון, ואז יהיה האחרון מחזיר אבידה לבעליו אף על פי שיש סוברים כי בעליו הוא האחרון, ושם תשוב לזמן התחיה, וזהו שכתוב (תהלים קלט, טז) גלמי ראו עיניך, כלומר הכח המשכיל שלי ראו עיניך, ועל ספרך כל הגלמים יכתבו, והימים שנוצרו בהם ולאותו כח אחד בהם, והוא אחרון שתהיה חוזרת אל אישה הראשון או אל האחרון, או שתתחלק להם כהתחלק הנר, או שיתגבל עפרם אליה. ומפני שהזכיר כאן בענין האבידה לשון נדחים, לכך אמר וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם, אינך רשאי להתעלם מהקב"ה, לבלתי ידח ממנו נדח:
- 20**

שפת אמת עה"ת – פרשת כי תצא [שנת תרל"ד]

לא תראה כו' שור אחיך כו' השב תשיבם כו'. י"ל שכל מי שרואה בחבירו תנועה מדרך הישר. וי"ל שור לשון הבטה. או שאר תנועה רעה צריך לתקנו. והעצה ע"י תשובה כמ"ש בסה"ק כל מה שרואה האדם שייד לו וצריך לשוב ע"ז ועי"ז מביא הרהור תשובה גם בחבירו וז"ש השב תשיבם. כי כלל ישראל הם א' וכשאי מקלקל צד קדושה שבו נשאר בכלל ישראל כמ"ש ז"ל זכה נוטל חלק חבירו כו'. אבל האדם צריך לחזור האבידה לבעליו. אשר תאבד ממנו ומצאתה. לא תוכל להתעלם שצריך להיות שלא יוכל לסבול ולהתעלם מחטא חבירו ג"כ :

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the completely free Elul Zman in Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.